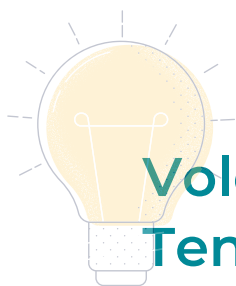

El futur que volem

—
Full de ruta de
la societat civil
per a la transició
de les Illes
Balears

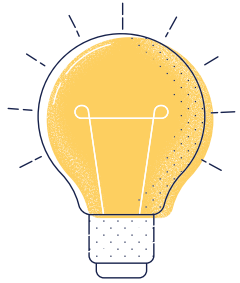

F Ò R U M
DE LA SOCIETAT CIVIL

Volem aportar idees al debat. Podem fer-ho.
Tenim experiència i propostes concretes.
Cal que la societat civil participi activament
en aquest moment en que la història, el
medi ambient, l'economia i tota la societat
ens exigeix a modificar el camí.

ÍNDEX

Introducció	4
Qui som	5
Visió general de la situació actual	6
Eixos transversals que guien el full de ruta	8
El nostre full de ruta: propostes per a la transició	11
• Vector ecològic	13
• Vector econòmic	15
• Vector social	17

INTRODUCCIÓ

El juliol del 2020, quan el món sencer semblava estar en stand by per una pandèmia que ho va col·lapsar tot, una vintena d'entitats molt diverses (ciutadanes, sindicals, empresarials, ecologistes, socials, etc.) vàrem començar a parlar de la necessitat d'articular-mos com a societat civil. L'objectiu era sumar forces per fer sentir la nostra veu per sobre del renou imperant: les institucions de tots els nivells començaven a presentar els seus plans de recuperació o reconstrucció i a mobilitzar recursos.

El 14 de novembre de 2020 vàrem presentar al Parlament de les Illes Balears el primer manifest amb les propostes consensuades entre totes les entitats i ens vàrem donar a conèixer com a plataforma: Fòrum de la Societat Civil per a la Reconstrucció de les Illes Balears.

No ens vàrem posar qualsevol nom. Tota una declaració d'intencions a cada paraula. Tenim vocació de ser un espai de diàleg legítim, divers i amb incidència davant les institucions per a fer propostes que permetin avançar cap a la transició de model en aquesta etapa crucial de la nostra història.

No ho vàrem fer a qualsevol lloc. Volíem que la nostra sortida en escena es representés al lloc on es prenen les decisions públiques: el Parlament. Perquè la veu de la societat civil ha de ser, no només escoltada, sinó integrada i tinguda en compte en la presa de decisions públiques.

Ja ha passat un any de les primeres reunions per donar forma a les nostres idees i propostes. Han estat mesos molt intensos per analitzar la situació de les illes de manera panoràmica (a escala social, ambiental, econòmica, política, etc.) i amb voluntat multidisciplinar (al Fòrum comptam amb economistes, historiadors/es, ambientòlegs/gues, expolítics/ques, treballadors/es socials, etc.). D'aquesta manera, pensam que hem aconseguit fer una diagnosi bastant acurada, i per incidir sobre aquesta realitat que es mostra mediambientalment, econòmicament i socialment insostenible hem construït un full de ruta per a la transició de model a les Illes Balears.

Volem aportar idees al debat. Podem fer-ho. Tenim experiència i propostes concretes. Cal que la societat civil participi activament en aquest moment en que la història, el medi ambient, l'economia i tota la societat ens exigeix a modificar el camí.

En aquest document (que hem volgut titular "El futur que volem", com la conferència de les Nacions Unides per al Desenvolupament Sostenible, organitzada a Rio de Janeiro el juny de 2012) trobareu un full de ruta amb les nostres propostes.

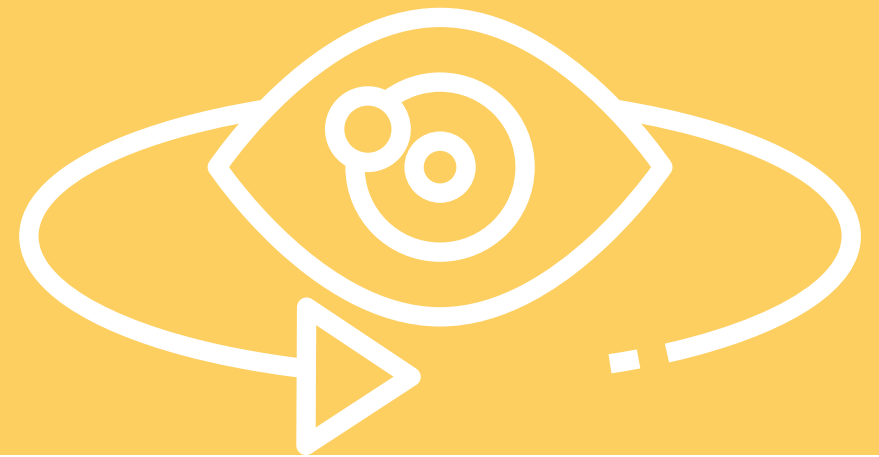
QUI SOM?

El Fòrum de la Societat Civil per a la reconstrucció de les Illes Balears és obert a la participació de totes les entitats de les Illes, està impulsat inicialment per una vintena d'entitats molt diverses del món de l'associacionisme ciutadà, l'ecologisme, el sindicalisme o l'economia.

Les entitats que formen part del Fòrum manifesten que fa dècades que a les Illes parlem de la necessitat de canviar el model econòmic, però és en aquest moment que el canvi es fa inajornable si no volem deixar ningú pel camí, com va passar amb l'anterior crisi.

Visió general de la situació actual

VISIÓ GENERAL

Partim d'un diagnòstic realista, basat en una gran quantitat de dades estadístiques i de fets empírics de l'evolució de la nostra societat local i global dels darrers 50 anys (veure Quadre 1).

La primera evidència és la prioritat que ha tengut sempre la nostra economia turística sobre el medi ambient, participant en provocar el canvi climàtic que a la vegada tindrà un gran impacte sobre la nostra economia. També altres problemes associats com la carència de petroli barat en un futur proper, la creixent pressió humana a les nostres illes, tant pels visitants com els treballadors temporers i el nombre creixent de segones residències.

L'augment de turistes al llarg dels anys ha arribat a tal punt que molts dies a l'any les carreteres, platges i entorns naturals estan saturats de tal manera que s'han de fer restriccions a espais emblemàtics com per exemple Formentor, Cala Deià o Formentera. També ens trobem a molts llocs i en moltes èpoques de l'any amb problemes seriosos d'aigua i amb una mar molt contaminada en espais molt ferits que abans eren paradisiacs, com per exemple el Port de Pollença.

QUADRE 1. SÍNTESI DIAGNÒSTICA DE LA SITUACIÓ A LES ILLES BALEARS

MEDIAMBIENTALMENT INSOSTENIBLE

- Canvi climàtic creixent
- Crisi energètica per petroli barat
- Pressió humana creixent
- Saturació turística en infraestructures i espais naturals
- Escassos recursos hídrics
- Contaminació marina
- Gestió insuficient de residus

POC RENDIBLE ECONÒMICAMENT

- Monocultiu turístic
- Obsolescència i baixa rendibilitat
- Precarietat laboral
- Futur internacional molt incert
- Excessiva dependència exterior
- Excessiu endeutament públic
- Creixement immobiliari associat al turisme

AMB MÉS DESIGUALTAT SOCIAL

- Governança fragmentada
- Augment de les desigualtats
- Envel·liment de la població
- Pèrdua d'identitat cultural
- Pèrdua de patrimoni material i cultural
- Creixent immigració i discriminació cap als col·lectius migrants
- Desigualtat de gènere

Eixos transversals que guien el full de ruta

EIXOS TRANSVERSALS

Totes les línies estratègiques i els projectes que se'n derivin han d'estar adaptats a una sèrie de criteris o eixos transversals, que actuen com a decàleg o check list per vetllar que qualsevol intervenció vagi en la línia d'una veritable i efectiva transició de model cap a una societat més justa, equilibrada, sostenible i pròspera. Aquests criteris són:

1

MITIGACIÓ I ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

No podem fer projectes d'inversions, de modificacions organitzatives o jurídiques que no vagin clarament dirigits a mitigar el canvi climàtic o a protegir-nos dels seus impactes.

IMPACTE DE GÈNERE

Un projecte perquè sigui aprovat ha de tenir una informació clara de com tindrà efectes sobre les desigualtats entre dones i homes.

2

3

IMPACTE INTERGENERACIONAL

Les polítiques de transició han de tenir en compte especialment a les persones més vulnerables, i més concretament les dirigides a la protecció de la infància i les persones majors. Aquestes polítiques han d'estar presents en tots els projectes.

UNIVERSALITAT

Les polítiques de transició i els projectes han d'estar dirigides a tota la població i han de tenir una finalitat d'interès general.

4

5

ACCESSIBILITAT

Han de ser accessibles a totes les persones tenguin les condicions que tenguin i les discapacitats no han de trobar obstacles.

CIRCULARITAT

La circularitat ha d'estar present en el disseny, l'execució i la gestió dels residus de tota classe de projectes, siguin del sector que siguin.

6

7

TREBALL DE QUALITAT

La feina que es generi amb els projectes han de complir meticulosament els drets laborals, una aposta per la qualitat laboral. La conciliació laboral i les polítiques d'inclusió de les persones vulnerables també hi han de ser presents.

FORMACIÓ COM A MOTOR DE LA TRANSICIÓ

La formació és indispensable en totes les actuacions. Per preparar, per mantenir la nova activitat per establir noves professions o requalificacions.

8

9

INVESTIGACIÓ, INNOVACIÓ I DIGITALITZACIÓ

La digitalització és una condició per si mateixa, però nosaltres l'hem volguda lligar amb la investigació i la innovació. Les tres han de ser característiques essencials dels nous projectes.

GOVERNANÇA, TRANSPARÈNCIA I PARTICIPACIÓ

Els projectes que es vagin aprovant ho han de fer amb el major consens possible. La gestió ha de ser transparent de principi a fi i ha de comptar amb la participació de totes les entitats socials que vulguin col·laborar.

10

El nostre full de ruta: propostes per a la transició

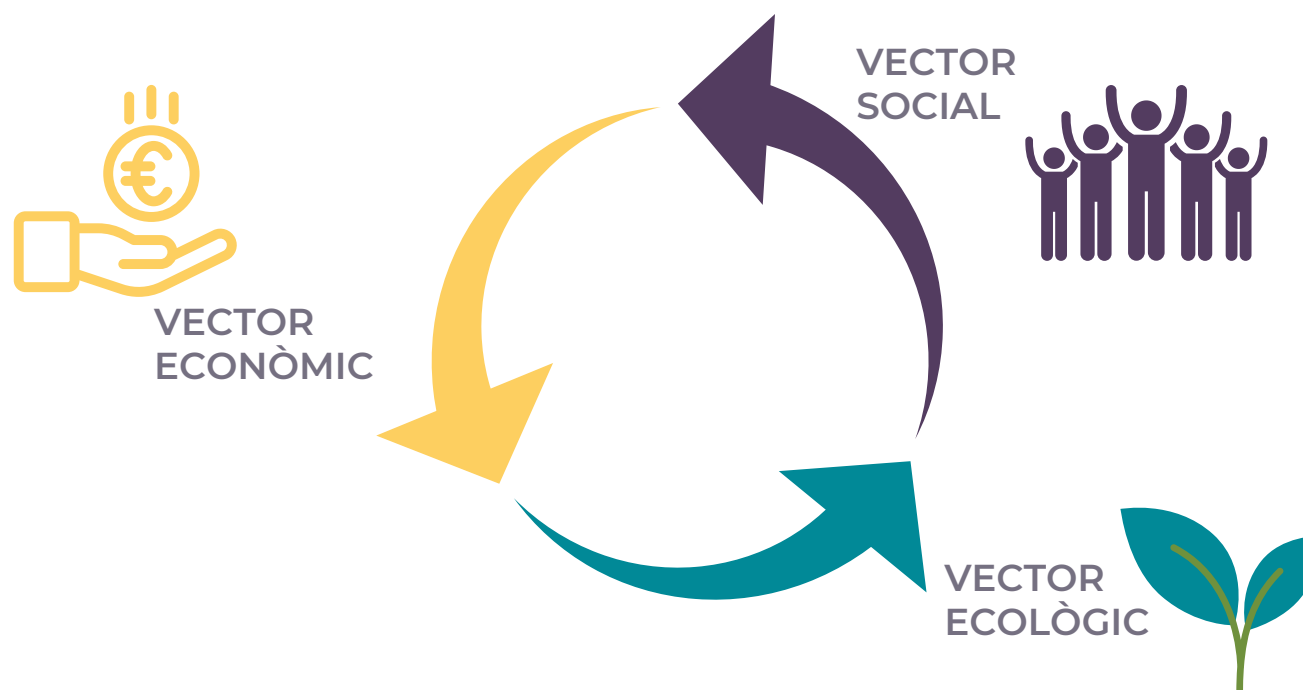

VECTORS DEL FULL DE RUTA: PROPOSTES PER A LA TRANSICIÓ

Els últims anys (i de manera accelerada des de l'inici de la pandèmia) s'han posat damunt la taula moltes propostes des de les institucions públiques i algunes entitats privades, com veureu a la bibliografia. Alguns paquets de propostes tenien la mirada posada en criteris econòmics, altres posaven l'enfocament en la protecció mediambiental i algunes en centraven en anar tancant la bretxa de desigualtat social.

El nostre full de ruta pretén superar aquestes mirades parcials i sectorials i parteix de la conjunció de tres vectors: l'econòmic, l'ecològic i el social. Els tres són forces interactives que ben combinades ens han de conduir a una societat diferent de la que tenim, més justa, sostenible i pròspera. A continuació, trobareu una breu diagnosi per cada un dels vectors amb la bateria de propostes que fem des del Fòrum de la Societat Civil per avançar cap a una societat més justa, equitativa, sostenible i pròspera per a tots i totes a les Illes Balears.

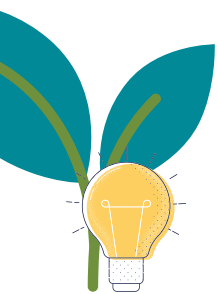

VECTOR ECOLÒGIC

Sabem que la COVID-19 és només una conseqüència de quelcom més important: L'emergència climàtica, que ens obliga, de manera més urgent i immediata, a accelerar la lluita contra el canvi climàtic d'acord amb les agendes establertes per la Comissió Europea i l'ONU.

Convé també tenir en compte la crisi energètica que, en un futur no gaire llunyà, provocarà la progressiva manca de petroli i altres combustibles fòssils i que afecta directament els nostres models de consum i especialment a la indústria turística, fent necessària una transició ecològica real i urgent.

El repte dels anys vinents és doble: per una part, estendre unes energies renovables cada cop més competitives i respectuoses amb el medi ambient , però també reduir el consum i la demanda energètica, incrementar i millorar l'eficiència en la seva distribució, autoconsum, i la gestió de la demanda.

AGENDA D'OBJECTIUS

- Sobirania energètica per la disminució del consum energètic, amb renovables, justa i democràtica
- Adaptar el territori a la transició ecològica
- Assolir una mobilitat ecològica

FULL DE RUTA

- Desplegament del parc de generació d'energia renovable, activant una moratòria a Mallorca i evitant la pèrdua de sòl productiu
- Implantació de sistemes d'energia solar en cobertes
- Impulsar la bioenergia generada a partir de biomassa
- Eficiència energètica en tots els edificis turístics: reducció petjada ecològica
- Impuls comunitats energètiques; de proximitat: cooperatives, associacions, micro-xarxes
- Ningú sense energia: Programes d'ajudes persones en situació de vulnerabilitat
- Foment de la formació i l'ocupació en l'àmbit de la transició ecològica
- Creació d'un fons econòmic per a la transició energètica suficient i transparent, gestionat per l'Institut Balear de l'Energia (IBE)

Consulta les agendes d'objectius del VECTOR ECOLÒGIC:

[TRANSICIÓ
ENERGÈTICA](#)

[TERRITORI](#)

[MOBILITAT](#)

VECTOR ECONÒMIC

Qualsevol reflexió econòmica i social sobre què cal fer ara per a les Illes Balears, atès que la COVID-19 ens interpel·la amb urgència, passa per replantejar el model turístic actual.

Per sortir del monocultiu turístic cal avançar cap a la diversificació econòmica de la nostra economia.

Des del Fòrum prioritizam l'impuls al sector primari (agrícola, ramader, forestal i pesquer), la transició a la gestió agroecològica i la gestió forestal enfocada a la captació de CO₂, el suport a l'economia social i solidària i les PIMES i l'aposta per l'economia blava.

AGENDA D'OBJECTIUS

- Reconversió turística
- Impuls estratègic al sector primari
- Impuls a l'Economia Social i Solidària
- Impuls a la indústria local i les PIMES
- Més protecció de la mar (economia blava)

FULL DE RUTA

- Programa d'accés a la terra
- Programes de millora de la fertilitat
- Iniciatives de cooperativisme
- Producte local (elaborat i transformat aquí)
- Canvi d'usos a l'oferta hotelera obsoleta: reconversió de l'ús turístic en altres usos d'interès social (sanitari, comunitari, etc.)
- Modernització del parc hotelier obsolet (sense ampliar edificabilitat)
- Control i eliminació de la sobreocupació hotelera i lloguer turístic il·legal
- Deconstrucció d'edificis amb un alt impacte ambiental (pla especial d'enderrocament/esponjament d'establiments turístics obsolets)
- Reconversió turística connectada amb propostes dels diferents sectors productius

Consulta les agendes d'objectius del VECTOR ECONÒMIC:

RECONVERSIÓ
TURÍSTICA

DIVERSIFICACIÓ
ECONÒMICA

VECTOR SOCIAL

La transició social ha de ser un procés per arribar a garantir el desenvolupament dels serveis públics bàsics, l'articulació d'un sistema de cures públic, digne i gratuït i les polítiques que donin accés al conjunt de la població a necessitats tan vitals com l'alimentació, l'habitatge, l'aigua, l'energia, el treball digne o una renda bàsica universal.

Hem d'entendre la nostra estratègia com una transició social cap a una societat més resilient, justa i igualitària. Per això volem més sanitat, més educació per a tothom i uns serveis socials que impliquin un sistema de les cures potent davant properes crisis. La gestió pública de les infraestructures i dels serveis ha d'anar cap a una corresponsabilitat integral pública-social-comunitària.

Una de les prioritats ha de ser millorar la GOVERNANÇA i la PARTICIPACIÓ CIUTADANA com a un instrument que serveixi per afrontar la degradació de la cultura democràtica, enfortint els valors cívics de la convivència i de la participació activa de la ciutadania en la vida política i social.

AGENDA D'OBJECTIUS

- Enfortir el sistema de les cures: més sanitat, educació i serveis socials
- Impulsar la cultura
- Garantir el dret a l'habitatge
- Impulsar la Renda Bàsica Universal per lluitar contra la pobresa i la marginació
- Enfortir el paper actiu dels majors a la nostra societat

FULL DE RUTA

- Governança amb planificació estratègica de la transició i un òrgan de gestió i seguiment amb la col·laboració de la societat civil
- Reforçar l'atenció sanitària i l'educació pública
- La cultura al centre de les polítiques
- Garantia de l'accés a un treball digne
- Garantia d'accés a l'habitatge: inversió anual sostinguda per en 10 anys construir 20.000 habitatge, establir un sostre de preu de lloguer per zones urbanes d'emergència residencial, impulsar els sindicats de llogaters per la defensa dels seus drets, generalitzar els programes de lloguer ètic que garanteixen una relació justa entre propietaris i llogaters, gravar amb impostos els propietaris que tenen els pisos desocupats i no els treuen al mercat, aplicar la Llei d'Habitatge de les IB per expropiar temporalment als grans tenidors per habilitar habitatge social, econversió turística, una oportunitat per habilitar milers d'habitatges amb preus socials
- Serveis comunitaris i domiciliaris d'atenció a la dependència
- Transformació dels sistema d'ajudes d'una manera progressiva, cap a una renda bàsica universal i incondicional, que garanteixi un mínim de dret material a l'existència
- Polítiques per a prevenir i atendre la violència de gènere
- Polítiques per atendre i afavorir la integració dels col·lectius migrants
- Polítiques especials per a la joventut: accés al treball, a l'educació, a l'habitatge, a la cultura i el lleure

Consulta les agendes d'objectius del VECTOR SOCIAL:

TRANSICIÓ
SOCIAL

HABITATGE

RENTA BÀSICA
UNIVERSAL

www.forumsocietatcivil.org

info@forumsocietatcivil.org

F Ò R U M

DE LA SOCIETAT CIVIL